

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

رابطه سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان با سرزندگی تحصیلی و رضایت از تحصیل دانش‌آموزان دوره ابتدایی شهرستان پاکدشت

صالحه عزیزی شهرام^۱، محمدرضا سلیمانپور^۲، مرتضی عنادلیب کورایم^۳
^۱ دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد برنامه‌ریزی درسی، واحد ورامین-پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران
azizshahramsalehe@gmail.com
^۲ استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، واحد ورامین-پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران
soleimanpour80@gmail.com
^۳ استادیار گروه روانشناسی، واحد ورامین-پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران
mortezaandalib65@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان با سرزندگی تحصیلی و رضایت از تحصیل دانش‌آموزان دوره ابتدایی بود. روش تحقیق حاضر کمی، از لحاظ گردآوری داده، نوع همبستگی است و از لحاظ هدف، کاربردی بود. جامعه آماری پژوهش کلیه معلمان ابتدایی شهرستان پاکدشت شامل ۱۴۹۹ نفر بودند. از این تعداد بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۰۶ نفر به عنوان نمونه آماری مشخص و به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. در نهایت تعداد ۳۰۰ پرسشنامه تکمیل شده جهت ورود داده‌ها در نرم‌افزار آماری SPSS/24 انتخاب گردید. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسشنامه‌هایی بود که توسط افراد نمونه آماری مورد مطالعه تکمیل شد. در این پژوهش از پرسشنامه سواد برنامه‌ریزی درسی نوربخش، پرسشنامه رضایت تحصیلی شیخ‌الاسلامی و احمدی، و پرسشنامه سرزندگی تحصیلی حسین چاری و دهقانی‌زاده استفاده شد. نتایج تحلیل همبستگی نشان داد بیشتر خرده مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی با سرزندگی تحصیلی و رضایت تحصیلی رابطه معناداری دارند. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی می‌توانند تغییرات سرزندگی تحصیلی و رضایت تحصیلی را به خوبی پیش‌بینی نمایند. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت با افزایش سواد برنامه‌ریزی درسی در معلمان، ارتقای سرزندگی تحصیلی و رضایت تحصیلی در دانش‌آموزان میسر است.

واژگان کلیدی: سواد برنامه‌ریزی درسی، سرزندگی تحصیلی، رضایت تحصیلی، دانش‌آموزان ابتدایی، پاکدشت

۱- مقدمه

در نظام‌های آموزشی؛ معلمان، مهم‌ترین و مؤثرترین عامل در موفقیت به حساب می‌آیند، به همین دلیل، عملکرد معلمان در مدارس از اهمیت زیادی برخوردار است، چون بر برخی از خروجی‌های مدرسه از جمله اثربخشی و کارایی آن، رشد شخصیت، خودباوری، پیشرفت تحصیلی، و رفتار شهروندی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. در بهبود عملکرد شغلی معلمان، متغیرهای بسیاری می‌تواند نقش داشته باشد که یکی از آن‌ها، سواد برنامه‌ریزی درسی است. برنامه‌ریزی درسی یکی از راهبردهای فراشناختی است که شامل تعیین هدف برای یادگیری و مطالعه، پیش‌بینی زمان لازم برای مطالعه، تعیین سرعت مناسب مطالعه، تحلیل چگونگی برخورد با موضوع یادگیری و انتخاب راهبردهای یادگیری مفید است (دریاکولو، ۲۰۱۲). لذا لازم است که معلمان نسبت به برنامه‌ریزی درسی و برنامه‌های درسی شناخت کامل داشته باشند (زوبک و دیپیری، ۲۰۱۵). سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان باعث می‌شود که معلمان، متناسب‌ترین برنامه را برای کلاس تدوین کنند، زیرا تنها معلمان هستند که نسبت به دانش‌آموزان خود شناخت کافی دارند. معلمانی که به عنوان برنامه‌ریزان مواد درسی، خود، برنامه درسی متناسب با کلاس را آماده می‌کنند، لازم است نسبت به اصول و مبانی برنامه‌ریزی درسی و از مراحل آن شناخت کامل داشته باشند تا بتوانند در انتخاب راهبردهای یاددهی-یادگیری موفق عمل کنند (برچین، فالک و اگان، ۲۰۱۶). چرا که معلمان در تحقق اهداف برنامه‌ریزی درسی نظام آموزشی اهمیت بالایی دارند و بررسی دقیق و علمی این مسأله و ارائه راهکارهای بهبود آن می‌تواند گامی در راستای کارآمدی معلمان و پویایی نظام تعلیم و تربیت و توسعه جامعه باشد (هاشم‌نیا، شیرزادکبریا و هاشم‌نیا،

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۱۳۹۷). باید عنوان کرد که معلمان با طیف وسیعی از گزینه‌هایی که می‌توانند در انتخاب، تأکید و زمان‌بندی رویدادهای برنامه درسی بکار گیرند، مواجه هستند. حتی زمان که از آن‌ها انتظار می‌رود از کتاب‌ها یا راهنماهای خاصی که در آن‌ها فعالیت‌ها و محتوا از قیل مشخص شده است، پیروی نمایند. باز هم آنان در مورد چگونگی استفاده از مواد درسی مذکور و نیز شیوه‌های مورد استفاده دارای قدرت هستند. البته، این تصمیمات مربوط به برنامه‌ریزی درسی بوده و انواع، فرصت‌های یادگیری را در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد (سیلس، ۲۰۰۱).

دانش‌آموزان نیز بزرگ‌ترین سرمایه‌های انسانی هر جامعه محسوب می‌شوند، زیرا با بکارگیری علم و دانش و مهارت‌های آموخته شده می‌توانند گام‌های استواری در جهت رشد و تعالی جامعه بردارند، لذا یکی از اهداف مهم نظام‌های آموزشی، تربیت و آموزش مهارت‌های زندگی به دانش‌آموزان است. امروزه تغییر و تحولات گسترده فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، مشکلات جدید و به تبع آن انتظارات تازه‌ای برای مدارس و نظام‌های آموزش و پرورش جهانی در پی داشته است؛ در این میان داشتن تفکر خلاق با هدف جستجوگری برای دانش‌آموزان ضروری است (عنایتی و عابدی، ۱۳۹۵). یکی از متغیرهای تحت تأثیر سواد برنامه ریزی درسی معلمان سرزندگی تحصیلی و رضایت از تحصیل است. رضایت از تحصیل، سازه‌ای تأثیرگذار در جریان تعلیم و تربیت است که شامل ادراک دانش‌آموزان از برنامه‌های آموزشی، شرایط لازم برای مطالعه و همچنین رفتار و راهنمایی معلم است (ویتوریو، باربارانی، استیکا، مالون، ۲۰۰۶ به نقل از دهقانی، بهارلو، بن راضی غابش، فرخ آبادی، زارعی، مهبودی، ۱۳۹۳). مفهوم رضایت، تجربه درونی است که حضور مثبت هیجان‌ها و نبود احساسات منفی را در بر می‌گیرد (رود، ۲۰۰۵). علی‌رغم اهمیت فوق‌العاده سازه «رضایت از تحصیل» در تعلیم و تربیت، پژوهش‌های بسیار محدود از موانع اصلی برای تکامل این سازه به شمار می‌آید؛ بطوریکه چگونگی شکل‌گیری رضایت از تحصیل از نکات مبهم در این سازه است (لینت، تاویرا، شیو، سینگلی، ۲۰۰۹، به نقل از دهقانی و همکاران، ۱۳۹۳). از نظر چو (۲۰۱۳)، رضایت تحصیلی، یکی از چهار عنصر کلیدی به منظور ایجاد و توسعه تجارب رقابتی محسوب می‌شود؛ به نحوی که جلب رضایت دانش‌آموزان، نه تنها به وفاداری کمک خواهد کرد، بلکه به حفظ و نگهداشت آنها در طولانی مدت نیز منجر می‌شود.

از سوی دیگر سرزندگی تحصیلی، تاب‌آوری تحصیلی را در چهارچوب روانشناسی مثبت بازتاب می‌دهد. سرزندگی تحصیلی بصورت توانایی فراگیران برای موفقیت در برخورد با موانع و چالش‌های تحصیلی که در مسیر زندگی تحصیلی معمول هستند، تعریف شده است (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع چالش‌ها و موانع که در عرصه مداوم و جاری تحصیلی، تجربه می‌شوند، اشاره دارد. سرزندگی تحصیلی، تاب‌آوری تحصیلی را در چهارچوب زمینه روانشناسی مثبت منعکس می‌کند (پوتواین، سیمز، کانورس، داگلاس-اسبورن، ۲۰۱۲، به نقل از دهقانی‌زاده، حسین چاری، مرادی، سلیمانی خشاب، ۱۳۹۳). این چالش‌ها و موانع تحصیلی به نمرات ضعیف، عملکرد ضعیف؛ تکالیف سخت و ... مربوط می‌شود و این مشکلات، تهدیدهایی برای اعتماد به نفس، انگیزه و برخورد منفی دانش‌آموزان تلقی می‌گردد (مارتین و مارش، ۲۰۰۹). سرزندگی به عنوان یکی از مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی در بسیاری از نظام‌های پژوهشی به شمار می‌آید. وقتی فردی کاری را بطور خودجوش انجام می‌دهد نه تنها احساس خستگی و ناامیدی به او دست نمی‌دهد، بلکه احساس می‌کند انرژی و نیروی او افزایش یافته است. به طور کلی حس درونی سرزندگی شاخص معنادار سلامت ذهنی است (پورعبدل، صبحی قراملکی، عباسی، ۱۳۹۵). سرزندگی تحصیلی یکی از متغیرهای مهم در سلامت بافت تحصیلی است که محققان مختلف آن را راهی مفید و ساده برای درک مفهوم بهزیستی دانش‌آموزان در بافت تحصیلی عنوان کرده‌اند (میلر، کانلی و مگواپر، ۲۰۱۳، به نقل از جلیلیان، عظیم‌پور، قلی‌زاده، ۱۳۹۷). سرزندگی تحصیلی یکی از شاخص‌های مهمی است که بر تربیت و یادگیری موفقیت‌آمیز فرد تأثیر می‌گذارد و در آن جا لیاقت‌ها و توانایی‌ها به بار می‌نشیند و پیشرفت علمی حاصل می‌شود (دیووجین، روزن استایل، اسپچایس، اسمیلینروک، دهمن، ۲۰۱۱، به نقل از دهقانی، حکمتیان فرد، پاسالاری، ۱۳۹۷). مارتین و مارش (۲۰۰۸)، عوامل تأثیرگذار بر سرزندگی تحصیلی را در سه سطح مختلف معرفی می‌کنند: عوامل مربوط به خانواده و همسالان، عوامل مربوط به مدرسه و مشارکت، عوامل روانی. خانواده به عنوان یکی از زمینه‌هایی است که در سرزندگی تحصیلی فرزندان نقش مؤثری دارد. هنگامی که فرزندان در زمینه‌های خانوادگی متنوع رشد می‌کنند، این زمینه‌ها به عنوان مهم‌ترین عامل برای رشد فیزیکی و روانی آن‌ها مطرح می‌شود (کوثرنر، فیتزپاتریک، ۲۰۰۲، به نقل از دهقانی‌زاده و حسین چاری، ۱۳۹۱). یافته‌های پژوهش صالحی (۱۳۹۳) نشان داد که دانش‌آموزان مشتاق‌تر به تحصیل احساس موفقیت و رضایت بیشتری از مدرسه و تحصیل خواهند داشت و بدیهی است که در مقابل مشکلات و چالش‌های تحصیلی روزمره پایسته تر باشند. دوجین و همکاران (۲۰۱۷)، اذعان دارند که موفقیت در محیط‌های آموزشی مستلزم احساس انرژی و سرزندگی است. مرور ادبیات پژوهش در ارتباط با سرزندگی تحصیلی نشان می‌دهد که سرزندگی تحصیلی به نتایج مهم انگیزشی مرتبط مانند پشتکار بیشتر (مارتین، کولمر، دیوی و مارش، ۲۰۱۰)، کیفیت تجارب یادگیری (مارتین و مارش، ۲۰۱۶)، نتایج عاطفی؛ مانند اضطراب کمتر و عملکرد بهتر (پوتواین، دلی، چمبرلین و سردرینی، ۲۰۱۵)، رضایت تحصیلی، (مارتین، ۲۰۱۳، و کولی، مارتین، میلبرگ و گینس، ۲۰۱۵)، رفاه و عملکرد تحصیلی (میلر و همکاران، ۲۰۱۳) منجر می‌شود. پژوهش‌های جدیدتر نشان می‌دهد که بین ارتباط با مدرسه، بهزیستی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با هیجان‌ات تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۷).

با توجه به مطالب فوق، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان با سرزندگی تحصیلی و رضایت از تحصیل دانش‌آموزان دوره ابتدایی شهرستان پاکدشت می‌باشد و در این راستا دو هدف اختصاصی زیر مد نظر محقق است:

✎ تعیین رابطه سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان با سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان ابتدایی

✎ تعیین رابطه سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان با رضایت از تحصیل در دانش‌آموزان ابتدایی

با توجه به مطالعات گذشته، می‌توان رضایت از تحصیل را به عنوان مؤلفه‌ای از رضایت از زندگی محسوب نمود که شامل ادراک دانش‌آموزان از برنامه‌های آموزشی، شرایط لازم برای مطالعه و همچنین رفتار و راهنمایی‌های معلم می‌باشد (بریمانی، ۱۳۹۹). نوئل (۲۰۰۵) رضایت از تحصیل را بخشی از دیدگاه دانش‌آموز در مورد ادراک شخصی او از محیط تحصیلی توصیف می‌کند. هرچند رضایت از تحصیل، متغیر نوظهوری نیست، اما فقدان پژوهش در خصوص تفسیرهای مرتبط با آن سبب شده است که رضایت از تحصیل به اشتباه نماینده و جانشین پیشرفت تحصیلی فرض شود (آلن و همکاران، ۲۰۱۹). از سوی دیگر در دیدگاه‌های مختلف مجموعه‌ی توانایی‌ها و استعداد‌های درونی که در نحوه سازگاری با مشکلات تحصیلی دخالت دارند، مورد توجه قرار گرفته است. سرزندگی تحصیلی از جمله توانایی‌ها و استعداد‌های است که موجب سازگاری افراد در برابر تهدیدها، موانع، سختی‌ها و فشارها در حیطه تحصیلی می‌شود (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). بطور کلی ارتقای کیفیت آموزش در هر مقطع و رشته تحصیلی مستلزم کاربرد اصول و فنون برنامه درسی است. کاربرد فنون برنامه درسی با توجه به مبانی آن و اجرای اصول یادگیری در بازنگری و بهبود برنامه‌ها و آموزش‌های موجود در مدارس، دانشگاه‌ها و مراکز تربیت نیروی انسانی حایز اهمیت است. در این صورت لازم است که معلمان نسبت به برنامه‌ریزی درسی و برنامه‌های درسی شناخت کامل داشته باشند. سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان باعث می‌شود معلمان در همچنین مواقعی متناسب‌ترین برنامه را برای کلاس تدوین کنند، زیرا تنها معلم است که نسبت به دانش‌آموزان خود شناخت کافی دارد.

زاهد بابلان و کریمیان‌پور (۱۳۹۹) مطالعه‌ای با هدف بررسی نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی در رابطه بین خوش‌بینی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانشجویان انجام دادند. تحقیق آنها از نوع کاربردی بوده، و به روش توصیفی-همبستگی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق آنها شامل همه دانشجویان کارشناسی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه محقق اردبیلی بود که بر اساس جدول کرجسی و مورگان و به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای، ۳۸۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. داده‌های جمع‌آوری شده به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری تحلیل شد و یافته‌ها برازش مدل را تأیید کرد. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد خوش‌بینی تحصیلی بر سرزندگی تحصیلی اثر مستقیم دارد، خودکارآمدی تحصیلی در رابطه خوش‌بینی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانشجویان نقش واسطه‌ای دارد.

کمایی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود به تعیین رابطه علی بین اهداف پیشرفت با عملکرد تحصیلی از طریق میانجیگری سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر رامهرمز پرداختند. روش تحقیق آنها توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری آنها تمامی دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم بود که در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ مشغول به تحصیل بودند. از جامعه مذکور تعداد ۳۰۲ نفر دانش‌آموز، به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دومرحله‌ای، انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده با استفاده از تحلیل همبستگی و تحلیل مسیر انجام شد. نتایج حاصل نشان داد که هر دو متغیر اهداف پیشرفت (اهداف تبحری، عملکردی و اجتنابی) و سرزندگی تحصیلی اثر مستقیم معناداری بر عملکرد تحصیلی دارند. همچنین نتایج نشان داد که اثر غیرمستقیم تمام مسیرها بر عملکرد تحصیلی از طریق سرزندگی تحصیلی معنادار است.

جلیلیان و همکاران (۱۳۹۷) مطالعه‌ای با هدف بررسی نقش اشتیاق تحصیلی و سرسختی روان شناختی در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان انجام دادند. روش تحقیق آنها پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ در شهر چابهار استان آذربایجان غربی بوده است. بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۰۲ نفر برای حجم نمونه مشخص و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب گردید. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه و به وسیله نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین اشتیاق تحصیلی و سرسختی روان شناختی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و این دو متغیر قدرت پیش‌بینی ۲۹ درصد از تغییرات سرزندگی تحصیلی را دارند.

طوطی چوپر (۱۳۹۶) در تحقیق خود به بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و خلاقیت با سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستان‌های دوره دوم دخترانه منطقه ۴ تهران پرداخت. روش تحقیق وی توصیفی-همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه ۴ آموزش و پرورش شهر تهران در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ بود که از بین آنها ۲۰۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. داده‌های گردآوری شده به وسیله ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین روان رنجورخویی و سرزندگی تحصیلی رابطه منفی معنادار وجود دارد و بین برونگرایی، باز بودن، توافق و وجدانی بودن با سرزندگی تحصیلی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که روان رنجورخویی، برون‌گرایی، وجدانی بودن و سرزندگی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۲- روش شناسی

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع توصیفی است. روش انجام این تحقیق همبستگی می‌باشد و با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام می‌گیرد. جامعه آماری پژوهش را کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان پاکدشت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ شامل ۱۴۹۹ نفر هستند که ۳۵۰ نفر آقا و ۱۱۴۹ نفر خانم می‌باشند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش نمونه‌گیری طبقه‌ای است. بدین ترتیب ابتدا بر اساس تعداد کل جامعه آماری و بر مبنای جدول جدول کرجسی و مورگان تعداد نمونه ۳۰۶ نفر مشخص گردید. پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها از آزمودنی‌ها، پرسشنامه‌های ناقص از تحلیل کنار گذاشته شد. در نهایت نمونه آماری این تحقیق، تعداد ۳۰۰ نفر از معلمان در نظر گرفته شد. در این نمونه‌گیری معیار ورود افراد به پژوهش، معلم مقطع ابتدایی در شهرستان پاکدشت بودن و معیار خروج از پژوهش، عدم تمایل به همکاری در پژوهش بوده است. اطلاعات و داده‌های مورد نیاز این پژوهش در دو گام جمع‌آوری شد. در گام اول به منظور تدوین مبانی نظری و ارائه الگوی اولیه موضوع، از روش کتابخانه‌ای و پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی و مقالات معتبر استفاده شده است. در گام دوم نیز برای جمع‌آوری داده‌های میدانی مورد نیاز، از پرسشنامه استفاده شده است. در این پژوهش به منظور سنجش متغیرهای مدنظر، پرسشنامه سواد برنامه‌ریزی درسی نوریخس (۱۳۹۱)، پرسشنامه رضایت تحصیلی شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۰) و پرسشنامه سرزندگی تحصیلی حسین چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱) بکار گرفته شد. فرآیند تکمیل پرسشنامه‌ها بدین ترتیب بود که از معلمان خواسته شد تا نسبت به تکمیل پرسشنامه سواد برنامه‌ریزی درسی اقدام نمایند و در کمال آرامش و با دقت به تک سوالات پاسخ دهند. همچنین پرسشنامه‌های سرزندگی تحصیلی و رضایت تحصیلی را به صورت تصادفی در اختیار ۵ نفر از دانش‌آموزان خود قرار دهند تا به سوالات پاسخ دهند. زمانی که پرسشنامه‌ها بر طبق تعداد نمونه‌های آماری پاسخ داده شدند، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها اقدام شد. بر این اساس هر معلم نمره‌ای برای سواد برنامه‌ریزی درسی خود و نمره‌هایی برای سرزندگی تحصیلی و رضایت تحصیلی دانش‌آموزان خود داشت. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی از جمله میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد و در بخش آمار استنباطی، به بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده گردید. فرآیند تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ انجام گرفت.

۳- بحث درباره یافته‌ها

در پژوهش حاضر، ۳۰۰ نفر از کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان پاکدشت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفتند که مطابق یافته‌های جدول ۱، میانگین سن آنها ۳۳/۹ با انحراف معیار ۵/۴ بوده است. همچنین نتایج بدست آمده نشان داد ۵۱/۳ درصد از معلمان مورد مطالعه در این پژوهش زن و ۴۸/۷ درصد مرد بودند.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی سن و جنسیت در معلمان مورد مطالعه

متغیر	میانگین	انحراف معیار
سن	۳۳/۹	۵/۴
جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۱۵۴	۵۱/۳
مرد	۱۴۶	۴۸/۷
کل	۳۰۰	۱۰۰

در این پژوهش ابعاد مختلف سواد برنامه‌ریزی درسی در معلمان مورد بررسی قرار گرفت که نتایج بدست آمده از میانگین و انحراف معیار خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی سواد برنامه‌ریزی درسی و خرده‌مقیاس‌های آن

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
سواد برنامه‌ریزی درسی	منطق	۱/۷۸
	هدف	۲۰/۹۳

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۱/۷۹	۳۳/۱۸	محتوا
۱/۹۶	۱۶/۰۹	فعالیت های یادگیری
۳/۲۳	۲۱/۲۹	نقش معلم
۱/۷۴	۱۵/۲۱	مواد و منابع
۱/۸۵	۱۲/۱۴	گروه بندی
۱/۸۰	۱۶/۶۰	مکان
۱/۸۴	۲۱/۵۲	زمان
۴	۲۰/۲۰	ارزشیابی

در ادامه، خرده‌مقیاس‌های رضایت تحصیلی دانش‌آموزان هر معلم مورد بررسی قرار گرفت که نتایج بدست آمده از میانگین و انحراف معیار این خرده‌مقیاس‌ها در جدول ۳ ارائه شده است. همچنین نتایج بدست آمده نشان داد که میانگین سرزندگی تحصیلی در مدارس ابتدایی پاکدشت، ۳۱/۴ با انحراف معیار ۲/۳ می‌باشد.

جدول ۳: شاخص‌های توصیفی خرده‌مقیاس‌های مختلف رضایت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی

انحراف استاندارد	میانگین	متغیر	
۱/۷۱	۱۶/۲۹	رضایت از مدرسه	رضایت تحصیلی
۳/۲۵	۱۷/۴۸	رضایت از رشته تحصیلی	
۴/۲۲	۲۰/۰۸	نگرش به تحصیل	
۳/۰۷	۱۷/۳۰	رضایت از معلمان	
۲/۲۷	۳۱/۴۰	سرزندگی تحصیلی	

در این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین متغیرها از تحلیل همبستگی و ضریب پیرسون استفاده شد. نتایج بدست آمده از تحلیل همبستگی بین سواد برنامه‌ریزی درسی با سرزندگی تحصیلی در جدول ۴ نشان می‌دهد که بین همه خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی (شامل منطق، هدف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، نقش معلم، مواد و منابع، گروه‌بندی، مکان، زمان و ارزشیابی) با سرزندگی تحصیلی با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معناداری وجود دارد. بدین ترتیب با توجه به اینکه این رابطه مستقیم است، هرچه سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان بیشتر باشد، میزان سرزندگی تحصیلی در مدارس نیز ارتقاء می‌یابد.

جدول ۴: ضریب همبستگی بین سواد برنامه‌ریزی درسی با سرزندگی تحصیلی

سرزندگی تحصیلی	خرده‌مقیاس
۰/۴۴**	منطق
۰/۴۲**	هدف
۰/۳۷**	محتوا
۰/۳۲**	فعالیت‌های یادگیری
۰/۵۷**	نقش معلم
۰/۳۵**	مواد و منابع
۰/۶۹**	گروه‌بندی

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

مکان	۰/۵۰**
زمان	۰/۳۸**
ارزشیابی	۰/۴۹**

** سطح معنی داری ۰/۰۱ * سطح معنی داری ۰/۰۵

همچنین در خصوص تحلیل همبستگی بین سواد برنامه‌ریزی درسی با رضایت تحصیلی، نتایج مندرج در جدول ۵ نشان می‌دهد که بین تمام خرده‌مقیاس‌های مختلف سواد برنامه‌ریزی درسی با میزان رضایت از مدرسه با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معناداری وجود دارد. بر اساس این نتایج، همبستگی بین اغلب خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی با میزان رضایت از رشته تحصیلی معنادار است و تنها بین خرده‌مقیاس زمان با رضایت از رشته تحصیلی رابطه معنادار وجود ندارد. همچنین همبستگی بین اغلب خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی با نگرش به تحصیل معنادار بوده و تنها بین خرده‌مقیاس مواد و منابع با نگرش به تحصیل رابطه معنادار وجود ندارد. این نتایج ضمناً نشان داد همبستگی بین اغلب خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی با رضایت از معلمان معنادار است و تنها بین خرده‌مقیاس‌های نقش معلم و ارزشیابی با رضایت از معلمان رابطه معنادار مشاهده نمی‌شود. بر این اساس در مورد اغلب خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی می‌توان گفت هر چه سواد برنامه‌ریزی درسی در ابعاد مذکور بیشتر باشد، میزان رضایت از تحصیل نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۵: ماتریس ضریب همبستگی پیرسون بین سواد برنامه‌ریزی درسی با رضایت از تحصیل

خرده‌مقیاس	رضایت از مدرسه	رضایت از رشته تحصیلی	نگرش به تحصیل	رضایت از معلمان
منطق	۰/۳۲**	۰/۳۳**	۰/۳۲**	۰/۳۸**
هدف	۰/۴۶**	۰/۳۰**	۰/۲۷**	۰/۱۸**
محتوا	۰/۳۱**	۰/۲۰**	۰/۱۶**	۰/۳۱**
فعالیت‌های یادگیری	۰/۳۲**	۰/۲۱**	۰/۱۲*	۰/۳۲**
نقش معلم	۰/۴۶**	۰/۶۳**	۰/۵۷**	۰/۰۰۱
مواد و منابع	۰/۳۲**	۰/۱۸**	۰/۰۴	۰/۲۴**
گروه بندی	۰/۵۵**	۰/۶۰**	۰/۴۹**	۰/۱۶**
مکان	۰/۶۰**	۰/۴۱**	۰/۵۰**	۰/۱۳*
زمان	۰/۴۲**	۰/۰۳	۰/۲۷**	۰/۱۶**
ارزشیابی	۰/۴۵**	۰/۶۳**	۰/۴۷**	-۰/۰۲

** سطح معنی داری ۰/۰۱ * سطح معنی داری ۰/۰۵

نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون حاضر نشان داد سطح معنی‌داری رگرسیون انجام شده کمتر از ۰/۰۵ است، پس رابطه خطی معناداری بین متغیر مستقل و متغیر وابسته در مدل وجود دارد. با توجه به نتایج مندرج در جدول ۶ ضریب تعیین تعدیل شده در این تحلیل رگرسیون برابر ۰/۵۲ است و این بدین معناست که سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان توانایی تبیین ۵۲ درصد از تغییرات سرزندگی تحصیلی در مدارس را دارد.

جدول ۶: نتایج تحلیل رگرسیون در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سواد برنامه‌ریزی درسی

مدل	منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	R ²	Adj. R ²
اول	رگرسیون باقی مانده	۸۴۰/۹۰ ۷۱۳/۰۹	۱۰ ۲۸۹	۸۴/۰۹ ۲/۴۶	۳۴/۰۸	۰/۰۰۱	۰/۵۴	۰/۵۲

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

				۲۹۹	۱۵۵۴	کل	
--	--	--	--	-----	------	----	--

همانطور که در نتایج جدول ۷ مشاهده می‌شود ضرایب بتای استاندارد متغیرهای نقش معلم ($\beta = 0/24$)، گروه بندی ($\beta = 0/45$)، مکان ($\beta = -0/52$) = زمان ($\beta = 0/51$) و ارزشیابی ($\beta = 0/25$) معنادار هستند و مقادیر بدست آمده آنها نشان دهنده میزان نقش این متغیرها در پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته می‌باشد. بر این اساس در بین این متغیرها، مکان و زمان بیشترین نقش در پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته را دارند.

جدول ۷: ضرایب رگرسیون در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سواد برنامه‌ریزی درسی

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد	
	B	خطای استاندارد	β	t
عدد ثابت	۱۳/۴۵	۱/۶۰		۸/۳۶
منطق	۰/۰۶	۰/۰۷	-۰/۰۴	۰/۱۸۶
هدف	۰/۰۲	۰/۰۷	-۰/۰۱	۰/۳۲
محتوا	۰/۰۱	۰/۰۷	-۰/۰۱	۰/۲۰
فعالیت‌های یادگیری	-۰/۰۱	۰/۰۶	-۰/۰۱	-۰/۲۷
نقش معلم	۰/۱۷	۰/۰۴	۰/۲۴	۴/۱۷
مواد و منابع	۰/۰۰۸	۰/۰۷	۰/۰۰۶	۰/۱۰
گروه بندی	۰/۵۵	۰/۰۹	۰/۴۵	۶/۱۱
مکان	-۰/۶۶	۰/۱۹	-۰/۵۲	-۳/۴۱
زمان	۰/۶۳	۰/۱۶	۰/۵۱	۳/۹۶
ارزشیابی	۰/۱۴	۰/۰۴	۰/۲۵	۳/۱۲

همچنین نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون دوم در خصوص نحوه پیش‌بینی رضایت تحصیلی بر اساس سواد برنامه‌ریزی درسی نشان داد سطح معنی‌داری تحلیل رگرسیون انجام شده کمتر از ۰/۰۵ است، پس رابطه خطی معناداری بین متغیر مستقل و متغیر وابسته در مدل وجود دارد. همچنین با توجه به جدول ۸، ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۶۰ است و این بدین معناست که سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان توانسته ۶۰ درصد از تغییرات متغیر رضایت تحصیلی در مدارس را پیش‌بینی نماید.

جدول ۸: نتایج تحلیل رگرسیون در پیش‌بینی رضایت تحصیلی بر اساس سواد برنامه‌ریزی درسی

مدل	منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	R ²	Adj. R ²
اول	رگرسیون	۱۳۳۵۸/۵۴	۱۰	۱۳۳۵/۸۵	۴۷/۳۰	۰/۰۰۱	۰/۶۲	۰/۶۰
	باقی مانده	۸۱۶۱/۱۲	۲۸۹	۲۸/۲۳				
	کل	۲۱۵۱۹/۶۶	۲۹۹					

همانطور که در نتایج جدول ۹ مشاهده می‌شود ضرایب بتای استاندارد متغیر منطق ($\beta = 0/24$)، نقش معلم ($\beta = 0/23$)، گروه بندی ($\beta = 0/16$)، مکان ($\beta = 1/02$)، زمان ($\beta = -0/80$) و ارزشیابی ($\beta = -0/22$) معنادار هستند و مقادیر این ضرایب نشان دهنده میزان نقش این متغیرها در پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته می‌باشد. بر این اساس در بین این متغیرها، مکان و زمان بیشترین نقش در پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته را دارند.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

جدول ۹: ضرایب رگرسیون در پیش‌بینی رضایت تحصیلی بر اساس سواد برنامه‌ریزی درسی

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد	
	B	خطای استاندارد	β	t
عدد ثابت	۳۴/۷۳	۵/۴۳		۶/۳۸
منطق	۱/۱۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۴/۶۴
هدف	۰/۱۳	۰/۲۵	۰/۰۲	۰/۵۳
محتوا	۰/۱۸	۰/۲۴	۰/۰۳	۰/۷۴
فعالیت‌های یادگیری	۰/۱۱	۰/۲۰	۰/۰۲	۰/۵۶
نقش معلم	۰/۶۱	۰/۱۳	۰/۲۳	۴/۴۱
مواد و منابع	-۰/۳۰	۰/۲۳	-۰/۰۶	-۱/۲۸
گروه بندی	۰/۷۴	۰/۳۰	۰/۱۶	۲/۴۳
مکان	۴/۷۹	۰/۶۵	۱/۰۲	۷/۳۲
زمان	-۳/۶۹	۰/۵۴	-۰/۸۰	-۶/۷۷
ارزشیابی	-۰/۴۷	۰/۱۶	-۰/۲۲	-۲/۹۹

۴- نتیجه‌گیری

سواد برنامه‌ریزی درسی بر عوامل متعددی تأثیرگذار است که یکی از آن‌ها رضایت تحصیلی دانش‌آموزان است. منظور از رضایت تحصیلی، میزان لذت و خوشنودی فرد از نقش و تجربیات خود به عنوان دانش‌آموز است. از دیگر عوامل سرزندگی تحصیلی است که به معنای قابلیت فرد در برقراری تعادل زیستی، روانی و روحی در مقابل شرایط مخاطره‌آمیز است. با توجه به یافته‌های بدست آمده در پژوهش حاضر مشخص شد بین خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی با سرزندگی تحصیلی رابطه آماری معناداری وجود دارد. با توجه به اینکه این رابطه مستقیم است هر چه سواد برنامه‌ریزی درسی بیشتر باشد، میزان سرزندگی تحصیلی نیز بیشتر می‌شود. در نهایت مشخص شد خرده‌مقیاس‌های سواد برنامه‌ریزی درسی با رضایت تحصیلی رابطه آماری معناداری دارند و با توجه به اینکه این رابطه در اکثر خرده‌مقیاس‌ها مستقیم است هر چه سواد برنامه‌ریزی درسی بیشتر باشد میزان رضایت تحصیلی نیز بیشتر می‌شود.

نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان داد سواد برنامه‌ریزی درسی توانایی پیش‌بینی تغییرات سرزندگی تحصیلی را به خوبی دارد. این نتایج با پژوهش‌های زاهد بابلان و کریمیان‌پور (۱۳۹۹)، کمایی و همکاران (۱۳۹۹) و ویکتوریانو (۲۰۱۶) نیز همخوانی دارد و البته پژوهشی که با یافته‌های پژوهش حاضر ناهمخوان باشد یافت نشد. در تبیین این نتایج می‌توان گفت برنامه‌ریزی درسی یکی از راهبردهای فراشناختی است که شامل تعیین هدف برای یادگیری و مطالعه، پیش‌بینی زمان لازم برای مطالعه، تعیین سرعت مناسب مطالعه، تحلیل چگونگی برخورد با موضوع یادگیری و انتخاب راهبردهای یادگیری مفید است (دریاکولو، ۲۰۱۲). لذا لازم است که معلمان نسبت به برنامه‌ریزی درسی و برنامه‌های درسی شناخت کامل داشته باشند (زوبک و دپیری، ۲۰۱۵). سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان باعث می‌شود که معلمان، متناسب‌ترین برنامه را برای کلاس تدوین کنند، زیرا تنها معلمان هستند که نسبت به دانش‌آموزان خود شناخت کافی دارند. از دیگر متغیرهای تحت تأثیر سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان سرزندگی تحصیلی است. سرزندگی تحصیلی، تاب‌آوری تحصیلی را در چهارچوب روان‌شناسی مثبت بازتاب می‌دهد. سرزندگی تحصیلی بصورت توانایی فراگیران برای موفقیت در برخورد با موانع و چالش‌های تحصیلی که در مسیر زندگی تحصیلی معمول هستند، تعریف شده است (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع چالش‌ها و موانع که در عرصه مداوم و جاری تحصیلی، تجربه می‌شوند، اشاره دارد. سرزندگی تحصیلی، تاب‌آوری تحصیلی را در چهارچوب زمینه روان‌شناسی مثبت منعکس می‌کند (پوتواین و همکاران، ۲۰۱۲). به نقل از دهقانی‌زاده و همکاران، (۱۳۹۳). این چالش‌ها و موانع تحصیلی به نمرات ضعیف، عملکرد ضعیف؛ تکالیف سخت و ... مربوط می‌شود و این مشکلات، تهدیدهایی برای اعتماد به نفس، انگیزه و برخورد منفی دانش‌آموزان تلقی می‌گردد (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). سرزندگی به عنوان یکی از مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی در بسیاری از نظام‌های پژوهشی به شمار می‌آید. وقتی فردی کاری را بطور خودجوش انجام می‌دهد نه تنها احساس خستگی و ناامیدی به او دست نمی‌دهد، بلکه احساس می‌کند انرژی و نیروی او افزایش یافته است. به طور کلی حس درونی سرزندگی شاخص معنادار سلامت

ذهنی است (پورعبدل و همکاران، ۱۳۹۵). سرزندگی تحصیلی یکی از متغیرهای مهم در سلامت بافت تحصیلی است که محققان مختلف آن را راهی مفید و ساده برای درک مفهوم بهزیستی دانش‌آموزان دریافت تحصیلی عنوان کرده‌اند (میلر و همکاران، ۲۰۱۳، به نقل از جلیلیان و همکاران، ۱۳۹۷). سرزندگی تحصیلی یکی از شاخص‌های مهمی است که بر تربیت و یادگیری موفقیت آمیز فرد تأثیر می‌گذارد و در آن جا لیاقت‌ها و توانایی‌ها به بار می‌نشیند و پیشرفت علمی حاصل می‌شود (دیووجین و همکاران، ۲۰۱۱، به نقل از دهقانی و همکاران، ۱۳۹۷).

نتایج این پژوهش در خصوص نقش سواد برنامه‌ریزی درسی نشان داد سواد برنامه‌ریزی درسی همچنین توانسته تغییرات رضایت تحصیلی را نیز به خوبی پیش‌بینی نماید. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های زاهد بابلان و کریمیان‌پور (۱۳۹۹)، کمایی و همکاران (۱۳۹۹) و جلیلیان و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد و پژوهشی که ناهمخوان با پژوهش حاضر باشد یافت نشد. در تبیین نتایج بدست آمده می‌توان گفت رضایت از تحصیل، سازه‌ای تأثیرگذار در جریان تعلیم و تربیت است که شامل ادراک دانش‌آموزان از برنامه‌های آموزشی، شرایط لازم برای مطالعه و همچنین رفتار و راهنمایی معلم است (ویتوریو و همکاران، ۲۰۰۶ به نقل از دهقانی و همکاران، ۱۳۹۳). مفهوم رضایت، تجربه درونی است که حضور مثبت هیجان‌ها و نبود احساسات منفی را دربرمی‌گیرد (رود، ۲۰۰۵). علی‌رغم اهمیت فوق‌العاده سازه «رضایت از تحصیل» در تعلیم و تربیت، پژوهش‌های بسیار محدود از موانع اصلی برای تکامل این سازه به شمار می‌آید؛ بطوریکه چگونگی شکل‌گیری رضایت از تحصیل از نکات مهم در این سازه است (لینت و همکاران، ۲۰۰۹، به نقل از دهقانی و همکاران، ۱۳۹۳). از نظر چو (۲۰۱۳)، رضایت تحصیلی، یکی از چهار عنصر کلیدی به منظور ایجاد و توسعه تجارب رقابتی محسوب می‌شود؛ به نحوی که جلب رضایت دانش‌آموزان، نه تنها به وفاداری کمک خواهد کرد، بلکه به حفظ و نگه داشت آنها در طولانی مدت نیز منجر می‌شود.

با توجه به نتایج بدست آمده دوم، پیشنهاد می‌گردد با استفاده از ارتقای سواد برنامه‌ریزی درسی در معلمان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی و دوره‌های آموزشی در دانشگاه فرهنگیان در جهت افزایش میزان سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان اقدام نمود که آن نیز سبب ارتقای عملکرد آنان گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود جهت ایجاد رضایت تحصیلی در دانش‌آموزان به میزان سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان توجه ویژه داشت و مسئولین ذیربط به منظور ارتقای رضایت تحصیلی در دانش‌آموزان از ظرفیت‌های موجود در ارتقای سواد برنامه‌ریزی درسی معلمان استفاده نمایند.

منابع

- کرم بریمانی، ابوالقاسم. (۱۳۹۹). مدل ساختاری بین سلامت روانی و رضایت تحصیلی با نقش میانجی خودکارآمدی در دانشجویان مقطع ارشد. *دوفصلنامه راهبردهای شناختی*، ۸(۱۴)، ۷۳-۹۳.
- کرم پورعبدل، سعید؛ صبحی قراملکی، ناصر؛ و عباسی، مسلم. (۱۳۹۴). مقایسه اهمال کاری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان با و بدون اختلال یادگیری خاص. *ناتوانی‌های یادگیری*، ۴(۳): ۳۸-۲۲.
- کرم جلیلیان، سهیلا؛ عظیم‌پور، احسان و قلی‌زاده، نعمت‌اله. (۱۳۹۷). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس اشتیاق تحصیلی و سرسختی روان‌شناختی در دانش‌آموزان دوره متوسطه. *مطالعات آموزش و آموزشگاه‌ها*، ۷(۱۸): ۱۲۳-۱۴۰.
- کرم حسین چاری، مسعود و دهقانی‌زاده، محمدحسین. (۱۳۹۱). سرزندگی تحصیلی و ادراک از الگوی ارتباطی خانواده، نقش واسطه‌ای خودکارآمدی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۴(۲). ص ۲۲-۴۷.
- کرم دهقانی‌زاده، محمدحسین؛ حسین چاری، مسعود؛ مرادی، مرتضی و سلیمانی‌خشاب، عباسعلی. (۱۳۹۳). سرزندگی تحصیلی و ادراک از الگوهای ارتباطات خانواده و ساختار کلاس؛ نقش واسطه‌ای ابعاد خودکارآمدی. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*؛ سال ۱۰، شماره ۳۲: ص ۳۰.
- کرم دهقانی، یوسف؛ حکمتیان فرد، صادق و پاسالاری، مرضیه. (۱۳۹۷). مقایسه امید علمی، نشاط تحصیلی و تعارض تحصیلی در دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری و طبیعی. *مجله روانشناسی استثنایی*، ۸(۳۱): ۲۱۵-۲۳۶.
- کرم دهقانی، علی؛ بهارلو، رسول؛ بن‌راضی غابش، آرمیتا؛ فرخ‌آبادی، فروغ؛ زارعی، زهرا و مهبودی، لیلا. (۱۳۹۳). عوامل موثر بر رضایت‌مندی تحصیلی؛ دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم. *دوماهنامه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۷(۳): ۱۴۷-۱۵۴.
- کرم زاهد بابلان، عادل و کریمیان، غفار. (۱۳۹۹). رابطه خوشبینی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با نقش میانجی خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان. *مطالعات آموزشی و آموزشگاه‌ها*، ۹(۱): ۱۴۹-۱۷۰.
- کرم شیخ‌الاسلامی، راضیه و احمدی، ساره. (۱۳۹۰). رابطه هوش هیجانی و رضایت از تحصیل در دانش‌آموزان. *مجله علوم رفتاری*، ۵(۳)، ۱۴۲-۱۳۵.
- کرم صالحی، رضوان. (۱۳۹۳). تدوین مدل مشاوره تحصیلی و بررسی تأثیر آن بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان پایه اول دبیرستانهای شهرستان شهرکرد. پایان‌نامه دکتری رشته مشاوره مسیر شغلی. دانشگاه اصفهان، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، گروه مشاوره.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

طوطی چوبر، مسعود. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین خلاقیت با سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان. *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۳(۲): ۴۵-۵۲.

عنایتی، الهه و عابدی، احمد. (۱۳۹۵). فراتخلیل اثربخشی مداخلات آموزشی بر خلاقیت دانش‌آموزان. *فصلنامه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۶(۱): ۱-۱۸.

کمایی، عاطفه؛ عسکری، پرویز؛ حیدری، علیرضا؛ نادری، فرح و مکوندی، بهنام. (۱۳۹۹). رابطه علی بین اهداف پیشرفت با عملکرد تحصیلی از طریق میانجیگری سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان دختر. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۴(۴۸): ۱۰۹-۱۲۵.

هاشم‌نیا، شراره؛ شیرزادکبریا، بهارک و هاشم‌نیا، شهرام. (۱۳۹۷). تاثیر سواد برنامه ریزی درسی معلمان بر عملکرد شغلی آنان در مدارس راهنمایی شهرستان کرج. *رهبری و مدیریت آموزشی*، ۷(۳): ۱۲۹-۱۴۸.

- Allan, B. A., Sterling, H. M., & Duffy, R. D. (2019). **Longitudinal relations among economic deprivation, work volition, and academic satisfaction: a psychology of working perspective.** *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 1-19.
- Berchin-Weiss, J., Falk, J. L., & Egan Cunningham, K. (2016). **Supporting deaf students with intellectual disabilities through a specialized literacy curriculum.** *Insights into Learning Disabilities*, 13(1): 61-80.
- Czubek, T., & Di Perri, K. (2015). **Bilingual grammar curriculum: ASL and English.**
- Chua C. (2013). **Perception of Quality in Higher Education.** Paper Presented at the Australian Universities Quality forum.
- Collie, R. J.; Martin, A. J.; Malmberg, L. E.; Hall, J. & Ginns, P. (2015). **Academic buoyancy, student's achievement, and the linking role of control: A cross-lagged analysis of high school students.** *British Journal of Educational Psychology*, 85(1): 113-130.
- Duijn, M.; Rosenstiel, I. V.; Schats, W.; Smallenbroek, C. & Dahmen, R. (2017). **Vitality and health: A lifestyle programme for employees.** *European Journal of Integrative Medicine*, 3, 97-110.
- Deryakulu, D., Buyukozturk, S. & Ozcinar, H. (2012). **Predictors of academic achievement of student ICT teachers with different learning styles.** *International Journal of Human and Social Science*, 5: 567-573.
- Duijn, M., Rosenstiel, I.A., Schats, W., Smallenbroek, C., & Dahmen, R. (2011). **Vitality and health: A lifestyle programme for employees.** *European Journal of Integrative Medicine*, 3.
- Koernwr, A. F. & Fitzpatrick, M. A. (2002). **Toward a theory of family communication.** *Communication Theory*, 12, 70-91.
- Lent, R.V., Taveta, M.D., Shou, H. Sangley, D. (2009). **Social cognitive predictors of academic adjustment and life satisfaction in Portuguese college students: A longitudinal analysis.** *J Vacat Belux*, 74(2): 190-8.
- Martin, A. J.; Colmar, S. H.; Davey, L. A. & Marsh, H. W. (2010). **Longitudinal modelling of academic buoyancy and motivation: Do the 5Cs hold up over time?** *British Journal of Educational Psychology*, 80(3): 473-496.
- Martin, A. J. (2013). **Academic buoyancy and academic resilience: Exploring 'everyday' and 'classic' resilience in the face of academic adversity.** *School Psychology International*, 34(5): 488-500.
- Matrin, A.G. & Marsh, H.W. (2008). **Academic buoyancy. Toward an understanding of students' everyday academic resilience.** *Journal of psychology*, 46(1): 53-83.
- Miller, S.; Connolly, P. & Maguire, L. K. (2013). **Wellbeing, academic buoyancy and educational achievement in primary school students.** *International Journal of Educational Research*, 62, 239-248.
- Putwain, D. W., Connors, L., Symes, W., & Douglas-Osborn, E. (2012). **Is academic buoyancy anything more than adaptive coping?** *Anxiety, Stress & Coping*, 25(3): 349-358.
- Rode, J. C. (2005). **Life satisfaction and student performance, Academy of management learning and education.** *Journal of Social Behavior and Personality*, 4(3): 421-433.
- Seels, B. B. & Richey, R. C. (2001). **Instructional Technology: The Definition and Domains of the field.** Washington: D.C. The association for educational communications and Technology.
- Vittorio Capa G., Barbarelli Steca, P. & Malone, P. S. (2006) **Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students' academic achievement: A study at the school level.** *J Sch Psychol*, 44(6): 473-90.